

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра філософії та міжнародної комунікації

ЗАТВЕРДЖЕНО
Гуманітарно-педагогічний факультет
“19” червня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

МОВНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ

Галузь знань: Н «Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина»

Спеціальність: Н 5 «Водні біоресурси та аквакультура»

Освітня програма: Водні біоресурси та аквакультура

Факультет тваринництва та водних біоресурсів

Розробники: Ірина МАТВИЄНКО, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії та міжнародної комунікації; Оксана ТЕПЛА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземної філології і перекладу

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь

Освітній ступінь	Бакалавр
Спеціальність	Н 5 «Водні біоресурси та аквакультура»
Освітня програма	Водні біоресурси та аквакультура

Характеристика навчальної дисципліни

Вид	Вибіркова
Загальна кількість годин	120
Кількість кредитів ECTS	4
Кількість змістових модулів	4
Курсовий проект (робота) (за наявності)	
Форма контролю	екзамен

Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти

	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	4	4
Семестр	8	8
Лекційні заняття		2 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	10 год.
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	90 год.	110 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	2 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Мовні комунікації та критичне мислення» є формування та вдосконалення культури мислення студентів шляхом засвоєння ними основних знань з логіки та вироблення навичок критичного мислення, як несуперечливого, доказового мислення, яке можна застосовувати в практичних ситуаціях; формування вмінь кандидатів самостійно читати і розуміти автентичні тексти за визначений проміжок часу; аналізувати й зіставляти інформацію; правильно вживати лексичні одиниці та граматичні структури; встановлювати логічні зв'язки між частинами тексту.

Перелік освітніх компонент, які передують вивченню навчальної дисципліни (за їх наявності): філософія; іноземна мова.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність:

здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з галузі водних біоресурсів та аквакультури або у процесі навчання, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов, і передбачає застосування теорій та методів біології та прикладних наук ;

загальні компетентності:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Програмні результати навчання:

ПРН-3. Знати іноземну мову, зокрема вільно спілкуватися усно і письмово з професійних питань.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	Денна форма										
	тижні	усь ого	л	п	ла б	інд	с.р.				
1	2	3	4	5	6	7	8				
Змістовий модуль 1. Сутність критичного мислення											
Тема 1. Критичне мислення як логічна рефлексія	1	2		2			15				
Тема 2. Основні формально-логічні закони та критичне мислення	2	2		2							
Тема 3. Понятійний апарат міркувань	3	2		2							
Тема 4. Критичне аналіз і прийняття рішення	4	2		2							
Тема 5. Теорія умовиводів та запитання	5	2		2							
Разом за модулем 1.	25			10			15				
Змістовий модуль 2. Критичне мислення як основа інтелектуальної діяльності											
Тема 6. Аргументація	6	2		2			15				
Тема 7. Еристика	7	2		2							
Разом за модулем 2.		19		4			15				
Змістовий модуль 3. Особистісна сфера.											
Тема 8. Повсякденне життя і його проблеми. Іменник.	8	10		2			8				
Тема 9. Сім'я. Родинні стосунки. Прикметник.	9	10		2			8				
Тема 10. Характер людини. Прислівник.	10	10		2			8				
Тема 11. Дозвілля, відпочинок. Займенник.	11	10		2			8				
Разом за змістовим модулем 3	4	40		8			32				
Змістовий модуль 4. Публічна та освітня сфери.											
Тема 12. Людина і довкілля. Часо-видові форми дієслова.	12	9		2			7				
Тема 13. Культура й мистецтво. Часо-видові	13	9		2			7				

форми дієслова.										
Тема 14. Харчування. Модальні дієслова.	14	9		2			7			
Тема 15. Освіта, навчання. Дієслівні форми (інфінітив, герундій, дієприкметник).	15	9		2			7			
Разом за змістовим модулем 4	4	36		7			28			
Усього годин		120		30			90			

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність критичного мислення.	2
2	Основні формально-логічні закони та їх практичне застосування.	2
3	Розуміння міркування.	2
4	Сутність оцінки міркування.	2
5	Критичне мислення і теорія умовиводів.	2
6	Критичне мислення і процес прийняття рішення.	2
7	Теорія аргументації: від теорії до практики.	2
8	Повсякденне життя і його проблеми. Іменник.	2
9	Сім'я. Родинні стосунки. Прикметник.	2
10	Характер людини. Прислівник.	2
11	Дозвілля, відпочинок. Займенник.	2
12	Людина і довкілля. Часо-видові форми дієслова.	2
13	Культура й мистецтво. Часо-видові форми дієслова.	2
14	Харчування. Модальні дієслова.	2
15	Освіта, навчання. Дієслівні форми (інфінітив, герундій, дієприкметник).	2
Усього годин		30

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Моделі критичного мислення і технічні прийоми .	15
2.	Прийняття рішень та розвиток навичок розв'язування задач.	15
3.	Повсякденне життя і його проблеми.	2
4.	Сім'я. Родинні стосунки.	2
5.	Характер людини.	2

6.	Дружба, любов. Стосунки з однолітками, в колективі.	2
7.	Світ захоплень. Дозвілля, відпочинок.	2
8.	Особистісні пріоритети.	2
9.	Людина і довкілля.	2
10.	Життя в країні, мова якої вивчається.	2
11.	Подорожі, екскурсії.	2
12.	Культура і мистецтво в Україні та в країні, мова якої вивчається.	2
13.	Спорт в Україні та в країні, мова якої вивчається.	2
14.	Молодь і сучасний світ.	2
15.	Одяг. Покупки.	2
16.	Харчування.	2
17.	Науково-технічний прогрес, видатні діячі науки.	2
18.	Свята, знаменні дати, події в Україні та в країні, мова якої	2
19.	Традиції та звичаї в Україні та в країні, мова якої вивчається.	2
20.	Визначені об'єкти історичної та культурної спадщини України та	2
21.	Освіта, навчання, виховання.	2
22.	Іменник. Вживання іменників у однині та у множині. Використання	2
23.	Артикль. Основні випадки вживання означених і неозначених	2
24.	Прикметник. Вживання прикметників. Ступені порівняння	2
25.	Займенник. Види займенників. Вживання займенників.	2
26.	Дієслово. Видо-часові форми дієслова в активному та пасивному	2
27.	Дієслово. Умовні речення (0, I, II, III типів). Наказовий спосіб дієслів. Правильні та неправильні дієслова. Безособові форми дієслова та їх конструкції.	2
28.	Герундій. Модальні дієслова. Participle I, Participle II. Фразові дієслова з: <i>get, be, look, keep, go, come, take, run, turn, call, break, give, put, make, clear, cut, fall, hold, let, hand</i> . Структура <i>to be going to do smth</i> .	2
29.	Прислівник. Вживання прислівників. Ступені порівняння	2
30.	Числівник. Кількісні та якісні числівники. Порядкові числівники.	2
31.	Службові частини мови.	2
32.	Слова, утворені від відомих коренів за допомогою суфіксів іменників, прикметників і дієслів; префіксів прикметників і дієслів.	2
	Разом	90

5. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист практичних, вирішення задач;
- самооцінювання.

6. Методи навчання:

- метод проблемного навчання;

- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- змішаного навчання;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму
- метод гейміфікованого навчання.

7. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1.Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Сутність критичного мислення		
Практична робота 1. Сутність критичного мислення.	Студент здобуде ґрунтовні знання про основні формально-логічні закони, їхнє значення та практичне застосування. Він розумітиме структуру міркування, зможе відрізнити тези, аргументи та висновки, а також орієнтуватиметься у видах умовиводів — дедуктивних, індуктивних та аналогічних. Окрім цього, студент засвоїть критерії оцінки міркувань, навчиться визначати їхню валідність, істинність та силу аргументації.	10
Практична робота 2. Основні формально-логічні закони та їх практичне застосування.		10
Практична робота 3. Розуміння міркування.		10
Практична робота 4. Сутність оцінки міркування.		10
Практична робота 5. Критичне мислення і теорія умовиводів.		10
Самостійна робота 1. Моделі критичного мислення і технічні прийоми .	Водночас він набуде практичних умінь: застосовувати логічні закони у власних міркуваннях, аналізувати та оцінювати аргументацію інших, виявляти логічні помилки й будувати власні умовиводи відповідно до принципів критичного мислення. Це дозволить йому ефективно працювати з інформацією, приймати обґрунтовані рішення та формувати переконливі висновки як у навчальній, так і в професійній діяльності.	20
Модульна контрольна робота 1.		30
Усього за модулем 1		100
Модуль 2. Критичне мислення як основа інтелектуальної діяльності		
Практична робота 6. Критичне мислення і процес прийняття рішення.	Студент здобуде знання про взаємозв'язок критичного мислення та процесу прийняття рішень. Він розумітиме, як аналіз інформації, виявлення альтернатив та оцінка ризиків впливають на якість рішень.	20
Практична робота 7. Теорія аргументації: від теорії до практики.		20
Самостійна робота 2. Прийняття рішень та розвиток навичок розв'язкування задач.	Також студент ознайомиться з теорією аргументації, її принципами та методами, а головне — побачить, як ці теоретичні засади переходять у	30
Модульна контрольна робота 2.		30

Усього за модулем 2	<p>практику, формуючи здатність до переконливого й логічно обґрунтованого висловлювання.</p> <p>Уміння, які він набуде, включають застосування критичного мислення для вибору оптимальних рішень у різних життєвих і професійних ситуаціях, побудову аргументованих позицій та їх захист у дискусії. Студент зможе оцінювати силу та слабкість аргументів, виявляти маніпуляції й логічні помилки, а також формувати власну аргументацію, що базується на доказах і логічній послідовності. Це забезпечить йому здатність мислити незалежно, приймати зважені рішення та ефективно комунікувати в інтелектуальній діяльності.</p>	100
Змістовий модуль 3. Особистісна сфера.		
Практична робота 8. Повсякденне життя і його проблеми. Іменник.	розуміння основної інформації з прочитаного англomовного тексту, її аналізу засвоєння лексико-граматичної системи професійно-орієнтованих текстів й уміння застосовувати вивчений лексико-граматичний матеріал в ситуаціях діалогічного спілкування й монологічного висловлювання; формування навичок сприймати іноземне мовлення на слух.	15
Практична робота 9. Сім'я. Родинні стосунки. Прикметник.		15
Практична робота 10. Характер людини. Прислівник.		15
Практична робота 11. Дозвілля, відпочинок. Займенник.		15
Самостійна робота 3. Особистісні пріоритети.		10
Модульна контрольна робота 3		30
Усього за змістовим модулем 3		100
Змістовий модуль 4. Публічна і освітня сфера.		
Практична робота 12. Людина і довкілля. Часо-видові форми дієслова.	розуміння основної інформації з прочитаного англomовного тексту, її аналізу засвоєння лексико-граматичної системи професійно-орієнтованих текстів й уміння застосовувати вивчений лексико-граматичний матеріал в ситуаціях діалогічного спілкування й монологічного висловлювання; формування навичок сприймати іноземне мовлення на слух.	15
Практична робота 13. Культура й мистецтво. Часо-видові форми дієслова.		15
Практична робота 14. Харчування. Модальні дієслова.		15
Практична робота 15. Освіта, навчання. Дієслівні форми (інфінітив, герундій, дісприкметник).		15

Самостійна робота 4. Науково-технічний прогрес, видатні діячі науки.		10
Модульна контрольна робота 4		30
Усього за змістовим модулем 4		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен/залік	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2.Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3.Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4658>; <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=5850>

- посилання на цифрові освітні ресурси:

- <https://zno.osvita.ua/master/tznpk/>;
- <https://zno.osvita.ua/master/english>;
- <https://www.bbc.co.uk/learningenglish>;
- <https://learnenglish.britishcouncil.org>;
- <https://www.cambridgeenglish.org>;
- <https://dictionary.cambridge.org>;
- <https://www.engvid.com>;
- <https://testportal.gov.ua>

- підручники, навчальні посібники, практикуми;

- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти:

Матвієнко І.С. Методичні вказівки з дисципліни критичне мислення для студентів ОС «Бакалавр» (за вибором студентів). - Київ, 2025. - 54 с.

10.Рекомендовані джерела інформації

Тест загальної навчальної компетентності

1. Allen, L. (2025). *Наука мислення*. Oxford University Press. 330 с.
2. Weingold, H. (2025). *Логіка: Спрощено*. MIT Press. 198 с.
3. Walter, S., Gogan, K., & Howard, R. (2024). *Розвиток критичного мислення*. Springer. 280 с.
4. Kahneman, D., Sunstein, C., & Sibony, O. (2022). *Шум. Хибність людських суджень*. Наш Формат. 480 с.
5. Konverskyi, A. Ye. (2020). *Критичне мислення: Підручник для студентів закладів вищої освіти*. Центр учбової літератури. 344 с.
6. Konverskyi, A. Ye. (2023). *Логіка*. Четверта хвиля. 272 с.
7. Macdonald, G. (2022). *Правда. Як політики, корпорації та медіа формують нашу реальність*. Книголав. 352 с.
8. Nadurak, V. (2026). *Критичне мислення по-доброму*. Дух і Літера. 432 с.
9. Storozhuk, S. V., Hoian, I. M., & Matviienko, I. S. (2020). *Логіка: навчальний посібник*. 370 с.
10. Tymoshenko, O. I., & Yahodzynskyi, S. M. (2025). *Логіка та критичне мислення: навчальний посібник*. Олді+. 248 с.
11. Thompson, D. K. (2024). *Що таке критичне мислення?*. Routledge. 210 с.
12. Haber, J. (2023). *Критичне мислення*. ArtHuss. 256 с.
13. Chatfield, T. (2022). *Критичне мислення. Аналізуй, сумнівайся, формуй свою думку*. Vivat. 304 с.
14. Chen, D. V. M. (2026). *Мистецтво критичного мислення*. Cambridge University Press. 400 с.
15. Cotton, D. R., Cotton, P. A., & Shipway, J. R. (2023). Chatting and cheating: Ensuring academic integrity in the era of ChatGPT. *Innovations in Education and Teaching International*, 1–12.
16. Haber, J. (2023). *Critical Thinking* (O. Boichenko, Trans.). ArtHuss. 200 с.
17. Paul, R., & Elder, L. (2022). *Critical Thinking: Tools for Taking Charge of Your Learning and Your Life*. Pearson. 432 p.
18. Fisher, A. (2023). *The Logic of Real Arguments* (Updated ed.). Cambridge University Press. 320 p.
19. Facione, P. (2024). *Critical Thinking: What It Is and Why It Counts*. Insight Assessment. 250 p.
20. Groarke, L. (2025). *An Introduction to Informal Logic*. Broadview Press. 380 p.

Тест з іноземної мови

1. Англійська мова. Підготовка до складання ЄВІ : training & practice : навчально-практичний посібник для студентів гуманітарних спеціальностей. Укладачі : Н. П. Яцишин, І. П. Біскуб, Л. Є. Гусак, Ю. А. Гордієнко, С. І. Лобанова, О. В. Мельничук, М. В. Супрун, Л. Є. Сорокіна] ; за ред. А. М. Демчука. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 242 с.
2. Божко Ю.О., Солошенко-Задніпровська Н.К. Підготовка до ЄВІ: тестовий практикум: метод. рек. для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищ. освіти. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2022. 44 с.
3. ЄВІ з англійської мови 2025 - підготовка, структура іспиту та приклади завдань. URL: <https://cambridge.ua/uk/blog/kak-podgotovitsya-k-yevi-2024-po-angliyskomu-struktura-i-sovety/>
4. ЄВІ з англійської мови : посіб. для підгот. до вступу в магістратуру : Pathway to Master's / [уклад.: О.С.Частник, О. П.Лисицька, С.С.Микитюк та ін.]. Харків : Право, 2026. 274 с.

5. Круглій О. Р., Черняк О. П. Круглій О. Р., Черняк О. П. English Structure Tips Єдиний вступний іспит (ЄВІ). Методичні рекомендації для вступників до магістратури. Луцьк : Волинський національний ун-т ім. Лесі Українки, 2022. 36 с.
6. Іноземна мова (англійська): Практикум з англійської мови «Level up your English Reading Skills» / укл.А.О. Лісовська Одеса: ОДУВС, 2021. 66 с.
7. Практикум для студентів-юристів «Підготовка до єдиного вступного іспиту (ЄВІ) з англійської мови за технологією ЗНО : у 2 ч. Ч. 2 : навчальний посібник / Н.В. Варешкіна, С.В. Ковбасюк, О.В. Кутузова. За заг. ред. Ю.В. Юлінецької – Одеса : «Юридична література», 2020. 102 с.
8. Посібник для підготовки до ЄВІ з англійської мови до магістратури / уклад.: О. П. Лисицька, С. С. Микитюк, Т. В. Мельнікова та ін.]; за заг. ред. В. П. Сімонок. Харків : Право, 2021. 236 с.
9. Програма єдиного вступного іспиту з іноземних мов. URL: <https://mon.gov.ua/npa/prozatverdzhennya-programi-vstupnogo-viprobuвання-411>.
10. Destination B1-B2: Grammar and Vocabulary. URL: <https://apoyanblog.wordpress.com/wp-content/uploads/2014/09/destination-b1.pdf>; <https://apoyanblog.wordpress.com/wp-content/uploads/2017/08/destination-b2-gramm-vocab-1.pdf>.
11. Murphy R. English Grammar in Use. 5th Edition. Cambridge University Press. 2019. 398 p.
12. Oxford English Grammar Course New Edition Intermediate with answers. Oxford University Press. 2019. 346 p.
13. Weale, H., & Yurchenko, A. (2020). Oxford Exam Trainer. B2. Ukraine. Для підготовки до іспитів. Oxford Exam Support.